

14/14
pl.
kurs.
9.5.1918
Alkeä
lielu.

Taipaleenjoki, Tuonelan joki, tunnettiin molemmilla puolilla rintamaa. 91

Raivokkaista yrityksistään huolimatta ei vihollinen tällä suunnalla kyennyt murtamaan suomalaisten puolustusta. 91

Tukikohtia menetettiin ja vallattiin takaisin, mutta rintama kesti. 91

Helsinkiläinen Pasilan konepajan metallimies kertoo.

KT 2.5

14 pl. vers.
LAURI HAKANEN

ja muistelin

Ensimmäinen päivä Taipaleenjoella

16/10
9.5
LIC-
TALVISODASSA palvelin JR 61:n I Pataljoonan Konekiväärikomppaniassa.

Elettiin kovan sotavuoden 1940 helmikuuta. Pataljoonamme marssi hajaryhmityksessä kohti Taipaletta - jo etukäteen väsyneenä ja valvoneena. Olimme menossa auttamaan vielä väsyneempiä aseveljiä.

Kranaattisade sakeni metri metriltä. Tuntui mahdottomalta ajatella, että oli mentävä vielä kovempaan tuiskuun.

Talvisen aamun hämärässä saavuimme Taipaleenjoen mutkassa, Koukunniemessä, sijaitsevalle lohkon komentokorsulle, jolla oli jylhä nimi: Karmankolo. Lepoon ei ollut aikaa, sillä vaihto oli suoritettava ennen päivän valkenemista - valoisalla se olisi tiennyt itsemurhaa.

ETULINJAAN 12 pl. vers. lueko.

Viime hämärähetkinä läksimme liikkeelle eteen raskaan tykistökeskityksen siirryttyä hiukan sivummalle.

Ympärilleen ei kärsinyt paljon vilkuilla - koko huomio oli kiinnitettävä hengissä pysyttelemiseen tihenevässä ~~tulksaxx~~ tullessa. Lohdutonta maastoa ei kuitenkaan voinut olla näkemättä: entisen komean kuusikon paikalla ~~xxx~~ oli ^{myt} vain tykistötulen ~~pirstom~~ pirstomia kantoja, ~~emx~~ ei ainuttakaan ~~tyxx~~ ehjää puuta. Koko maa oli myllätty ~~myxx~~ mustaksi, kranaattikuoppien lakeuden rikkoivat vain syvennät ilmapommien kraaterit.

Syöksyillessäni summittaisessa tulessa kuopasta toiseen kohti etulinjan taisteluhautoja tuli mieleen vuosia sitten näkemäni elokuva "Länsirintamalta ei mitään uutta". Tunnelma oli täysin sama - siinäkin olivat harmaat ja likaiset sotilaat ryömineet ja kontanneet sodan myllerryksen keskellä kuin manalan haamut. Eroa oli vain siinä, että silloin istuin Kinopalatsin

pehmustetussa tuolissa, mutta nyt olin kuvassa mukana - liiankin elävästi!

En muista aivan hirvittävästi pelänneeni. Tilanne oli niin täpärä, että tuollaisille tunteille ei oikeastaan ollut aikaa eikä sijaa. Tietenkin jokainen eli jonkinlaisen peruspelon vallassa - sitä on turha ~~kieltää~~ kenenkään kieltää. Siinäkin suhteessa tilanne myöhemmin tasaantui, koska ~~ihminen~~ ihminen on siitä merkillinen eläjä, että se näyttää jossakin määrin tottuvan miltei mihin tahansa.

Pääsimme asemiin Tukikohta Neloseen. Saimme uuden, viimeistä mallia olevan konekiväärin paikalleen. Se sylkisi tarvittaessa luoteja likimain tuhat minuutissa - noin teoreettisesti.

TUKIKOHTA TAISTELEE 12' pl. vers. luku.

Tukikohtamme oli sekava ja epämääräinen taisteluhautojen yhdistelmä. Siinä oli asemat kahta konekivääriä varten. Niiden piti ristitulellaan hallita etumaastoa. Pikakiväärejä ja muita keveitä aseita varten oli vastaavasti jonkinlaisia pesäkkeitä ja kuoppia. Lisäksi oli tukikohdalla käytettävissään harvinainen ylellisyys: pieni asuinkorsu.

Alueemme käsitti noin puolet yhden kiväärikomppanian lohokosta. Sen miehityksenä oli siis pari kiväärijoukkuetta, konekivääripuolijoukkue, joitakin panssarintorjuntamiehiä ja kranaatinheitin tulenjohtue. Melkoinen määrä väkeä, jos luku olisi pysynyt täysimääräisenä. Näin ei kuitenkaan koskaan ollut.

Korsussa voi osa ~~väkeä~~ ^{miehistä} kerrallaan lämmitellä. Yön aikana oli siellä joskus jopa tilaisuus istuallaan hiukan torkahtaakin. Sinne koottiin myös haavoittuneet yön aikana evakuoitavaksi.

Konekivääriä ei voinut pitää rikkoutuneessa varsinaisessa asemassa vaan haudan pohjalla, josta se nostettiin ylös penkalle hyökkäyksen torjuntaa varten. Taistelun aikanakin oli suoritettava asemanvaihtoja, kun ilma ympärillä alkoi käydä liian sakeaksi.

Taisteluhaudat olivat vielä siedettävässä kunnossa. Joissa-

koneiden lauttoja vastaan eikä yksikään ilmatorjunta-ase ollut häätämässä niitä korkeammalle. Myöskään oman tykistön ääntä ei kuulunut. [Joka ei ole maannut tuntikausia räjähdysaineen ja sirpaleiden ruhjottavana odottaen vain osuuko seuraava vai sitä seuraa, ^{va paunni} ei tiedä, mitä tuolloin miesten mielissä liikkuu - vaikka kuinka koettaisi karaista ~~siisi~~ sisunsa tahtoo tuntien röykytys panna luonnon matalaksi.

PÄÄSTIIN TOSITOIMIIN 12° pl. vas. helo

Sitten - pommien jymy tuntui siirtyvän taemmas.

- Asemiin! Se tulee nyt! kuului jostakin käsky.

Syöksyttiin aamulla katsottuihin monttuihin. Vartiossa olleet kaksi miestä olivat jo aloittaneet tulen - konekivääri lauloi pitkiä sarjoja. Pian yhtyivät torjuntaan kaikki paikalla olevat aseet.

Rätinä oli sanoinkuvaamaton. Mitään ei ehtinyt ajatella. Mielen valtasi jonkinlainen hirvittävän lamauttava, mutta samalla huumaava tunne. Teki mieli painua ^{kuopan} ~~montun~~ pohjalle aivan litteäksi suojaan jäisen montun reunaa pyyhkiviltä rätiseviltä luodeilta ja sirpaleilta, mutta toisaalta oli tajuntaan syöpynyt velvoittava tunne siitä, että vihollinen oli torjuttava - montun pohjalla kyyköttävä mies olisi ilmainen saalis päälle ryntäävälle viholliselle, jonka tarvitsisi vain heittää hautaan käsikranaatti tai surauttaa ^{sinne} sarja ohi juostessaan.

Pää oli siis pidettävä ylhäällä ja amuttava - amuttava kirjaimellisesti henkensä hädässä!

Vihollisen hyökkäys pysäytettiin asemien eteen kerta toisensa perästä ja yhä uudelleen ja uudelleen se nousi rynnäkköön. Kerran oli vihollinen jo melkein päässyt tilanteen herraksi, mutta jostakin tuli sen verran apua, että onnistuimme työntämään sen pois tukikohdasta.

TAISTELUN TAUOTTUA

12 p. v. v. helv.

Etulinja hiljeni.

Oli tullut rumaa jälkeä molemmin puolin, enemmän hyökkääjän osalle. Tukikohdassa, joka oli välillä ollut vihollisen hallussa ja vasta vuorokausi sitten vallattu takaisin, lojui kaikkialla kranaattien repimiä ja mustaamia ~~ruumiita~~ ruumiita, hautojen reunoilla paikoin kasapäin.

Moni sisukas ^{pesäkkeensä} ~~tukikohdan~~ puolustaja ja ~~Moni sisukas puolustaja~~ Omiakin miehiä oli mennyt. ~~Moni sisukas puolustaja~~ lepäsi tukikohdan takarinteen likaisessa lumessa kaikkensa antaneena odottaen öistä kuljetusta taakse, kotipitäjän sankarihautaan. Korsu täyttyi haavoittuneista.

Lopulta tuli ilta siitäkkin päivästä. Hämärän laskeutuessa pusertui rinnasta hiljainen helpotuksen huokaus - oli jälleen selvitty yksi vuorokausi hengissä. Samalla tunsin kuitenkin itseni sairaaksi, ~~pahaksi~~ pahoinvoivaksi ja perin raihnaiseksi, niin fyysisesti kuin henkisestikin murjotuksi.

Yöllä ei vihollinen yleensä hyökännyt, joskin häirintätuli jatkui. Tarkkana piti kuitenkin olla silloinkin - eihän koskaan voinut tietää mitä voisi tapahtua.

Pitkiä olivat vartiomiehelle yön tunnrit, joita valaisi kalpea kuu ja vihollisen valorakettien lakkaamaton roihtu. Moni mies palellutti itsensä pahasti pakkasessa.

~~TAISTELU JATKUI~~ SOTA JATKUU 12 p. v. v. helv.
Seuraavat päivät toistivat saman näytelmän.

Kerran kuului vihollisen propagandalähetyksen yhteydessä musiikkia. Se tunkeutui loppuun väsyneen tajuntani horrostilaan epätodellisena ilmiönä - laulin uneksivani.

Voimat vähenivät, unen tarve lisääntyi. Ruokaa sai joskus öisin, ^{ainaan} epäsäännöllisesti. Pahinta oli kuitenkin veden puute: koko tukikohta oli niin myllerretty, että lunta ei enää löytynyt ~~mistä~~ mistään.

Miehet vaihtuivat - toisia vietiin taakse ja täydennystä

ainaan

VIIMEINEN
PÄIVÄ

12 p. v. u.
helv.

tuli tilalle. Kuolemanmylly jauhoi.

← *Sinä päivänä*

~~Korsun~~ oli korsun ulkopuolella ollut vartiomies laiminlyönyt tähystyksen ja rynnätessämme ulos oli vihollinen ovella vastassa - muutamat uskalikot olivat syöksyneet tukikohtaan omien kranaattien seassa. ^{ALL} Heti ovella saimme vastaan käsikranaatteja. Korsu tuli täyteen räjähdysaineen ~~kaikkain~~ katkua ja ~~kax~~ kahden ensimmäisen miehen matka päättyi korsun eteen. Ulos oli syöksyttävä ruumiiden yli.

~~Korsun~~ korsun ulkopuolella alkoi kiivas tulitaistelu. Vihollinen läheni joka puolelta syöksyen ja ampuen konekivääriensä tukemana. Luotia oli ilmassa niin paljon että tuntui mahdottomalta sopia sekaan.

Emme enää päässeet konekivääripesäkkeelle saakka. Aseet olivat vaiti - luultavasti ne olivat vartiomiehineen tuhoutuneet.

Taistelu jatkui lähietäisyydeltä. Vihollinen kärsi tappioita, mutta myös meillä oli menetyksiä.

Kaksi kertaa kaatui mies viereltäni - luoti upposi päähän ja sormen paksuinen verivirta ryöppysi kaarena ulos. Uhri ei kummallakaan kerralla äännähtänytkään, ~~vaxax~~ vavahti vain, ja silmiin ilmestyi outo ällistynyt ilme. Hetken kuluttua ruumis retkahti taisteluhaidan reunaa vasten ja jäi siihen.

Taistelu jatkui haumaavana, aisteja turruttavana. Lopuksi oli joukosta jäljellä vain kuusi miestä.

Joukkueen johtaja katsoi taistelun jatkamisen toivottomaksi ja antoi irtautumiskäskyn. Sekin saattoi kirkaassa päivänvalossa merkitä itsemurhaa - mutta yritettävä oli.

Ryömien, kontaten ja välillä syöksyen ~~pääsimme~~ kranaatti-kuopasta toiseen pääsimme pois tuohon tuomitusta tukikohdasta. Vilkaistessani viimeisen kerran taakseni näin punaisen lipun ko-
hoavan savun ja pirstan keskelle menetettyyn maastoon. □

2039

Muisto
Hilmiten

Hakanen Lauri
Vuolukiventie 5 K
00910 Helsinki 91
puh. 377 343

Talvisota
Helmikuu 1940
Taipaleenjoki
I/JR 61
6 liuskaa

mksitten 18.12-81

Ensimmäinen ja viimeinen päivä Taipaleenjoella

AIKAKAUSLEHTI

**KANSA
TAISTELI**

-miehet kertovat

Toimitus: Töölönkatu 35 B 1 b, Helsinki 26

7 palstaa